

ΟΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΒΡΙΣΙΕΣ

Ύστερ' από μακρὰ πωπὴ ὁ σεβαστὸς λόγιος κ. Ν. Κονεμένος, ὁ τυτταφείας τῆς ἀληθινοῦς μελέτης «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα», τιμῶντας τὸ «Νουμᾶ» δημοσίευσεν αὐτὸν ἕνα ἄρθρον τοῦ μετὰ τὴν πολυποθητὴ ὑπογραφή του. Μὰ τὸ ἄρθρον αὐτό, ὅς μοῦ ἐπιτρέψει ὁ σεβρὸς ἐρημίτης νὰ πῶς, πῶς δὲν ἦταν ἐκεῖνο ποῦ περιμέναμε μετὰ τὴν λαχτάρα. «Οἱ δυὸ Συμβουλαὶς» θορρῶ, πῶς μπόρησαν νὰ λείψουν, χωρὶς γι' αὐτὸ νὰ παρεξηγηθῇ κι' ὁ «Νουμᾶς», ποῦ μονάχα ἀπὸ τὸν ἴδιον σεβασμό, ποῦ ἔχομε δλοὶ στὸ σεβαστὸ λόγιον, τίς δημοσίευσεν.

Καὶ δὲν ἔχω ἐδῶ παρὰ νὰ συχαρῶ τὸ στοιχειοθέτη τοῦ «Νουμᾶ» ποῦ ρώτησε:

— Εἶναι Βουλγαρος αὐτὸς ποῦ ἔγραψε τίς «Δυὸ Συμβουλαὶς»;

Μὲ τὸ στόμα τοῦ στοιχειοθέτη μίλησε, μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας, τὸ Ἔθνος δλάκερο, χωρὶς βέβαια μ' αὐτὸ νὰ σκεφτοῦμε, ὅτι ὁ κ. Κονεμένος δὲν εἶναι πατριώτης ἀληθινὸς καὶ μετὰ τὴν μεγάλη σημασία τῆς λέξης. Μὰ ὅσο γιὰ τὸ ζήτημα, ποῦ ἔπιασε νὰ ἐξετάσει, δὲ σκέφτηκε, ὅτι τέτοια πράγματα δὲ λύνονται μοναχὰ μετὰ τὴν ἐξήγησιν, οὔτε μετὰ τὰ ἐπιχειρήματα, ποῦ βέβαια τοῦ τὰ γέννησεν ἡ σκέψις, ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι πρᾶμα ἀπάνθρωπον καὶ ἐναντὶς στη φύσιν. Διαδίδουμε κι' ἐμεῖς σήμερα τὸ δόγμα, ποῦ ἐχάραξαν γιὰ τὰ Ἕθνη αἰῶνες δλάκεροι καὶ δὲ μποροῦμε παρὰ μετὰ τὴν ἴδια περπατησιὰ νὰ προχωρήσουμε, καὶ τίς ἰδεολογίες καὶ τὰ παρῶμα νὰ τ' ἀφήσουμε γιὰ μιὰν ἄλλη καλῆτερην ἐποχὴ.

Μᾶς συμβουλευεὶ ὁ κ. Κονεμένος νὰ μὴ βρίζουμε τοὺς Βούλγαρους γι' αὐτὰ ποῦ κάνουν στὴ Μακεδονία καὶ γιὰ τοὺς ἀγῶνες τοὺς νὰ τὴν πάρουν δική τους, καὶ νὰ μὴν τοὺς βρίζουμε γιὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνο τὸ λόγο. Πρωτάκουστη συμβουλὴ, ποῦ θέλει ν' ἀποδείξει ἀνυπαρχτὴ τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια, ὅτι οἱ ἐθνικὲς βρισιές, εἶναι σημάδι μεγάλο τῆς ζωῆς ἐνὸς ἔθνους, καὶ μάλιστα ἔθνους σὰν τὸ δικό μας, ποῦ τὴν περίστασιν αὐτὴ δὲν ἔχει ἄλλο μέσο γιὰ νὰ δείξει τὴν ἀμυνὰ τοῦ ἐναντὶα στοὺς Βούλγαρους. Ἀφοῦ δὲν ἔχομε σύνορον μετὰ τῆς

Βουλγαρίας γιὰ νὰν τῆς ἀντισταθοῦμε σ' ὅ,τι θέλει νὰ κάνει στὴ χώρα, ποῦ τὴ λογαριάζουμε καὶ εἶναι δική μας, τί ἄλλο μᾶς μένει παρὰ νὰ φωνάζουμε καὶ νὰ βρίζουμε καὶ νὰ φοβερίζουμε ἑστῶ καὶ στὸν ἄερον; Μήπως δὲ κάνουν τώρα οἱ Βουλγάροι, δὲν τὸ κάνουν ἀφοῦ πρῶτα φώναξαν καὶ ραδιούργησαν καὶ βρίσαν καὶ γύρισαν καταπάνου τοὺς τὴν προσοχὴ δλοῦ τοῦ κόσμου; Δὲν παίρνουμε παραδειγματὴ τὴ Γαλλία, ποῦ δὲν ἐπαφεν οὔτε στιγμή νὰ φωνάζει καὶ νὰ βρίζει τὴ Γερμανία γιὰ τὴν Ἀλσατία καὶ Λωρραίνην;

Μᾶς συμβουλευεὶ ὁ κ. Κονεμένος νὰ φήσουμε τὴν Εὐρώπην νὰ ξεδιαλύνει τὰ πράγματα καὶ δὲν ἀποφασίζει ἐκεῖνο καὶ νὰν τὸ παραδεχτοῦμε χωρὶς μιλιὰ. Μὰ εἶναι ἄλλη ἱστορικὴ ἀλήθεια, ὅτι ἡ Ἑλλάδα ὑπάρχει σήμερα μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ ἀγωνίστηκε, γιὰτὶ φώναξε σὲ μερικὲς περιστάσεις, γιὰτὶ ἔχυσεν αἷμα ὑποστηρίζοντας τὸ δίκιον τῆς. Εἶναι ἡ μοῖρα τῆς τέτοιας μοῖρας ποῦ τὴν κρατᾷ στὴ ζωὴ. Βέβαια ἡ Εὐρώπη θὰ κάνει ὅ,τι θέλει χωρὶς νὰ μπορέσουμε νὰ τὴν ἐμποδίσουμε· μὰ θὰ μᾶς λογαριάζει καθόλου ἢ καλῆτερα δὲ θὰ μᾶς συχαθῇ, ἂν καθίσουμε μαζεμένοι σὰν τίς χελῶνες μετὰ στὰ καθούκια μας, περιμένοντας τὴν ἀπόφασίν τῆς; Μιὰ ματιὰ μονάχα ἂν ρίξουμε στὴ νεώτερη ἐθνικὴ μας ἱστορίαν θὰ δοῦμε, πῶς ἀπὸ τὸ εἰκοσιένα κ' ἐδῶθε δὲν πετύχαμε τὸ πετύχαμε ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνες, φωνές, διαμαρτυρίες, πολέμους. Ἀς θυμηθοῦμε τὴ Κρήτη, ποῦ δὲ θάλασσε ποτὲς ἡμέρα ζωῆς λευτέρης, ἂν δὲ τὴ κωνότανε σύσσωμη κάθε τόσο μετὰ τὸ ντυφεκι στὸ χέρι καὶ δὲν ἔτρεχεν ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἢ Ἑλλάδα προθυμὴ νὰ θυσιάσῃ γι' αὐτὴν.

Καὶ τί θὰ πεῖ τοῦτο τὸ πρωτόκυστο; ὅτι πρέπει νὰν τᾶχουμε καλὰ μετὰ τοὺς Βούλγαρους, γιὰτὶ μιὰν ἡμέρα αὐτοὶ θάναυ συνορίτες μας, καὶ καλῆτερα νὰν τοὺς ἔχομε φίλους παρὰ δχτροὺς; Μὰ ἂν ἕνα ἔθνος θέλει μετὰ τὸ δίκιον τοῦ νὰ μεγαλώσει μιὰν ἡμέρα τὸ σύνορόν του καὶ γιὰ νὰν τὸ πετύχει αὐτὸ χρειάζεται πολέμους καὶ μαλώματα, μετὰ ποῖν ἄλλο θὰ βρίσκεται σ' ἔχρηστα, ἂν δὲν μετὰ τὸ συνορίτην του;

Δὲ μᾶς ἐφταιξαν, λέει, σὲ τίποτες οἱ Βουλγάροι! Ἀρνήση κι' ἐδῶ τῆς ἱστορίας τόσων αἰώνων. Ἐμεῖς τοὺς ἔχομε φταίξει, λέει πάλι, μετὰ τὸ νὰ μὴν τοὺς ἀναγνωρίζουμε τὸ δικαίωμα νὰ σχηματίζουν Ἑκκλησίαν ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸν Οἰκουμένικὸ Πατριάρχην μας! Ἀς μᾶς συ-

χωρήσει ὁ κ. Κονεμένος νὰν τοῦ δείξουμε πόσο λάθος ἔχει καὶ σὲ τοῦτο τὸ συλλογισμόν του. Ἐμεῖς ἐχωριστήκαμε ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο μόνο δταν γινήκαμε βασιλεῖο λεύτερο καὶ τὸ ζήτημά μας ἦταν ζήτημα πολιτικὸ κι' ὄχι Ἑκκλησιαστικόν. Οἱ Βουλγάροι ὁμοῦ δὲν εἶναι ἀκόμη βασιλεῖο λεύτερο, εἶναι ὑποταγμένοι μετὰ τὸν Σουλτάνον καὶ τὸ νὰ θέλει νὰ στηθεῖ καὶ Ἑκκλησιαστικὸ ἔθνος μετὰ τὴν Πόλιν γιὰ τοὺς ὑποδούλους, καθὼς λέει, ἀδελφούς του, εἶναι σὰν νὰ θέλει ν' ἀφαιρέσει ἀπὸ τὴν πολιτικὴ δύναμιν κ' ἐξουσίαν τοῦ Πατριάρχου, ποῦ τὸν τὴν ἀναγνώρισαν Σουλτάνοι καὶ Σουλτάνοι. Κι' ἄκουη εἶναι καὶ τοῦτο: ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία δὲν ἀναγνωρίζει φυλετικὰς Ἑκκλησίες καὶ κάθε κίνημα γιὰ τέτοιον σκοπὸν τὸ ἔχει καταδικάζει ἀπὸ προτῆτερα. Καὶ μετὰ νὰ ἔχει τέτοιο νόμον ἡ Ἑκκλησία μας δὲ μπόροῦσε τὸ Πατριαρχεῖο ν' ἀναγνωρίσει Βουλγαρικὴν Ἑκκλησίαν. Γι' αὐτὸ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἑνομαρτίαν αἰρετικὴν. Γι' αὐτὸ ἐφώναξαμε τότες κι' ἐκάμαμε τόσα καὶ τόσα. Οἱ φωνές μας ἐκείνες ἦσαν πάλι ἀμυνὰ γιὰ τὸν ἔθνον μας, ποῦ βλέπαμε τὸν κίντυνον τοῦ ἀπὸ τὸν πρᾶξι κ' ἐπὶ ἡμᾶς αὐτὸ, ἦταν ἡ μοναχὴ ὑποστήριξις ποῦ μπορούσαμε νὰ δώσουμε στὸν Πατριάρχην μας.

Καὶ γιὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλία μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας, ὅτι ἔχουμε μεγαλύτερο δίκιον νὰ φωνάζουμε, δταν τὴν πῆραν, καθὼς ἀποδείχεται σήμερα καθάρωτα. Καὶ τότες πάλι πρῶτη ἡ ὑποδούλη Κρήτη σηκώθηκε καὶ φώναξε, γιὰτὶ ἐννοίωσαν ἡ ἐθνικὴ τῆς ψυχὴ παιδὸς κίντυνος μεγάλος ἀρχίζε γιὰ τὸ ἔθνος. Καὶ δπου μιλάει ἡ ψυχὴ τοῦ ἔθνους ἡ λογικὴ καὶ τὰ ἐπιχειρήματα ἀπὸ διάφορες θεωρίες γίνονται ἕνα μηδενικόν.

Ἀν στὸ βάθος τῶν «Δυὸ Συμβουλῶν» φαίνεται ἡ ἰδέα ὅτι ὕστερ' ἀπὸ τὸν ἀτυχο πόλεμον τοῦ 97, πρέπει νὰχουμε πὺδ μαζεμένα τὰ λουριά μας καὶ νὰ μὴν παραφωνάζουμε, ἐμεῖς δὲν ἔχομε νὰ ποῦμε, παρὰ ὅτι ὁ πόλεμος αὐτὸς ἦταν γιὰ τιμὴν μας, γιὰτὶ μ' ἔδωκε τὸ ἀτυχον τέλος τοῦ καὶ τίς πὺδ ἀτυχῆς λεπτομέρειές του δείξαμε τέλος πάντων πῶς ὑπάρχουμε καὶ πῶς ξέρουμε νὰ ὑποστηρίξουμε ἀδελφικὴν μας χώρα, ποῦ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν λευτερίαν τῆς. Καὶ νὰ τώρα ἡ Κρήτη λεύτερη.

Μὲ τὸ στόμα τοῦ κ. Κονεμένου μίλησαν, μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας, τ' ἀπελπισμένα γερα-

ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ο „ΚΗΡΥΚΑΣ“ ΤΟΥ „ΣΑΜΙΩΤΙΚΟΥ“ „ΦΩΤΟΣ“

ΕΣ ΤΟΝ „ΝΟΥΜΑ“ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Ἀπὸ τὸ καλὸ μας «Φῶς» ποῦ μετὰ τίς ἀχτίδες τοῦ πολλῆς σκοτεινιῆς τοῦ τόπου μας ἐδῶ πέρα ἔχει φεγγαβολήσῃ, ἔμαθα τὴν καλὴν ὑπόληψιν, ποῦ ὁ «Νουμᾶς» ξεσπᾷ γιὰ τὸ φτωχὸ μου Κυριακάτικο κήρυγμα ποῦ γράφω πᾶτα Κυριακὴν στὴ «Φῶς». Ὅσο κι' ἂν ἔχω μέσα μου ταπεινωμένο τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, δὲν μπόρεσα παρὰ νὰ κολακευθῶ γιὰ τὴν καλὴν λέξιν ποῦ ὁ «Νουμᾶς» ἔγραψε γιὰ τὰ μένα. Τί τὰ θέλετε; Αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὁ σωτὴρας καὶ βασιλεὺς τοῦ κόσμου, δταν τοῦπαν οἱ μαθητὰδες του, πῶς οἱ Ἑλλήνες ποῦ πῆγαν στὰ Ἱεροσόλυμα

ἤθελαν νὰ τὸν ἴδουν πολὺ μ' αὐτὸ ἐκολακεύτηκε καθὼς ἔδειξε μετὰ τὸ λόγο ποῦ εἶπε: Τώρα δοξίστηκε ὁ γιὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Τὴν αἰσθησὴν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὁραίου ἀπὸ μιὰν ἀρχὴν τὴν εἶχε ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ. Αὐτὴ τὰ ἔπλασε, αὐτὴ τὰ ἀποθέωσε, αὐτὴ ἤξευρε νὰ τὰ ἐκτιμᾷ καὶ γιὰ τοῦτο ἡ ἐκτιμῆσίν τῆς εἶχε πάντα μεγάλη ἀξία καὶ γιὰ τοὺς περὶ μεγάλους τοῦ κόσμου. Βίλε τώρα μετὰ τὸ νοῦ σου πόση ἀξία ἔχει γιὰ μένα τὸν μικροῦττον.

Χάρηκα διαβάζοντας στὸν «Νουμᾶ» πῶς γιὰ νὰ σάση τὸ ἔθνος ἔχει ἀνάγκη νὰ σάση τὴν ἐκπαίδεψίν του. Αὐτὸ εἶναι πολὺ σωστό· πρέπει ὁμοῦ νὰ μάθετε πῶς ἡ ἐκπαίδεψιν μοναχὰ χωρὶς θρησκείαν δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ κἀμῃ τίποτα.

Ἰσχύει καὶ ρίξτε μιὰ ματιὰ 'ς τὴν ἱστορίαν γιὰ νὰ ἰδῆτε πῶς ὅπου ἐκλούδισεν ἡ θρησκεία, ἐκεῖ ἐστάτισεν καὶ τὸ ἔθνος.

Οἱ Ὀφραῖοι δταν τοὺς ἔβγαλε ὁ Μωϋσῆς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἐπῆραν μαζί τους ὅλα τὰ κακὰ συστήματα ποῦ τοὺς ἔμαθε ἡ σκλαβιά 'ς τὴν χώρα ἐκεῖνη. Ὁ Μωϋσῆς ὅπου γιὰ τὸ δικό μου μυαλὸ εἶναι ὁ περὶ μεγάλος νομοθέτης, ὅπου εἶδε ὁ κόσμος ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ χτίστηκε, γιὰτὶ εἶναι δημιουργὸς καὶ ὄχι μεταλωματῆς, καὶ δημιουργὸς σκληρόκαρδος, ὅπου θὰ εἶπῃ τέλειος, ἔφερε κείνον τὸ ἀμέτρητον ψυχομέτρι τῆς Ὀφραῖας μετὰ 'ς τὴν ἔρημον τοῦ

Σινᾶ καὶ τῶρριξε 'καὶ λέγοντας πῶς δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ πᾶνε ἀκόμη 'ς τὴν γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Καὶ τοὺς ἐκράτησε καὶ σπᾶντα χρόνια δλάκαιρα, γιὰ νὰ ξεκληρίσῃ ὅλη τὴν μαρᾶζωμένην γενεάν, ὅπου ἔβγαλε ἀπ' τὴν Αἴγυπτον, καὶ νὰ βγάλῃ κινούργια γονίδια, ποῦ νὰ τὰ στείλῃ νὰ κυριεύουν τὴν γῆ τῶν πατέρων τους. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ μεγάλος νομοθέτης κι' ὅλοι οἱ δικοὶ τοῦ ἐστρέχτην νὰ χαθοῦν μετὰ 'ς τὴν ἔρημον, παρὰ νὰ βγῇ ἕνα ράμμα ἔξω ἀπὸ τὸ φοβερό του σκέδιο. Ὅσοι ἀπὸ τὴν ἀμαρτωλὴν γενεὰ δὲν ἐπρόστανε νὰ τοὺς παῖδιν ὁ καιρὸς καὶ τὰ γερατειὰ 'ς τὰ φτερά τους, τοὺς ἐξέβαλε τὸ σπαθὶ τοῦ νομοθέτη γιὰ τὴν μιὰ ἢ γιὰ τὴν ἄλλη αἰτία. Ἐπὶ ἀπομειναν μονάχα τὰ γονίδια τῆς ἐρήμου θρεμμένα τὸ κορμὶ μετὰ οὐρανοκατέβητη θροῦν. τὸ μύνη, 'ς τὴν ψυχὴν μετὰ τὸ Μωσαϊκὸν νόμον, καὶ μετὰ τὴν φοβερὴν θρησκείαν τοῦ Ἰεχωβά. Ὁ μεγάλος νομοθέτης ἀπέθανε βλέποντας μετὰ τὰ γεροντικὰ του μάτια ἀπὸ μακρὰ τὴν πατρίδα ἐκεῖνη ποῦ τόσα χρόνια ὄνειρευόνταν, ἡ ψυχὴ τοῦ ὁμοῦ μετὰ τὴν ἀσπλαχνιὰν τοῦ ἐδουλοῦργησε ἔθνος ποῦ τὸ ἐπρόκρινε μετὰ θρησκείαν πολὺ δυνατὴν, θρησκείαν ποῦ γρήγορα θάκονιζε ἀπάνω τῆς τὸ σπαθὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναβῆ, θρησκείαν ποῦ δὲ ἐγέννην τὸν Γεδεὼν καὶ τὸν Ἰεφθῆ, τὸν Βαράκ καὶ τὴν Δεβθῶρα, τὸν λιονταρῶκαρδον καὶ σιδεροῦρην Σαμψῶν, ἔθνος ποῦ ἀνιμέτῃ τοῦ γλήγορα δὲ ἐσφοῦριζε τὴ σφεντόνᾶν τοῦ Δαβὶδ καὶ ὀκλούσαν τῆς κητᾶρας τοῦ ἡ παναρμόνιου

τειά. Μά θαρρώ και πώς μ' αυτά που είπα παραπάνω, μιλάνε τα νειάτα που ελπίζουν, κι' άκόμα όλο τὸ ἔθνος. Δὲ θαυμάζω βέβαια ἐκείνους που ἔχουν τὸν πατριωτισμὸ γιὰ ἐπάγγελμα καὶ λένε κι' όλο λένε: μὰ στὴν περίστασι αὐτὴ φωνάζει ὁλακερὸ τὸ ἔθνος, βρίζει ἡ πονεμένη του ψυχὴ, σπαρταρεῖ ἀπὸ κατμὸ και πονο ἑνὸς ὁλακεροῦ λαοῦ, γιατί βλέπει, ὅτι ἀπὸ διάφορες αἰτίες δὲν ἔχει πῶς νὰ υπερασπίσει τὸ δίκιο του κι' ἀναγκάζεται νὰ καταφύγει στὴν τελευταία ἀμύνα, στὶς βρισιές.

Κι' ὅταν φωνάζει καὶ μιλεῖ ἓνα ἔθνος, ἡ ξερὴ λογικὴ, σὰν τοῦ κ. Κονεμένου, κι' οἱ ἰδεολογικὲς θεωρίες κρύβονται στὰ κατὰβυθα τοῦ νοῦ, ἂν δὲ θέλουν νὰ παρὶξηγηθοῦν οἱ τέτοιοι τρεπτικιστές.

Ἀνάγκη νὰ δεῖξουμε στοὺς Βούλγαρους, πῶς υπάρχουμε κι' ἐμεῖς κι' ἀφοῦ δὲν ἔχουμε ἄλλο μέσο παρὰ τίς βρισιές, εὐλογημένες νᾶναι κι' ἡ τίς λέει κάθε μέρα ἓνα ἔθνος, ποῦ θέλει νὰ ζήσει κι' ἐλπίζει.

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΜΑΣ

Μέσ' ἴσους γυαλοῦ, μέσ' ἴσους βυθοῦ πλανιέται
[τ' ὄνειρό μας.

Κάποιο νὰ ἀναγκάσῃ τὸ ἄγερ—καταδύτης—
Ἐπείθε θελεῖ, ἴσους γυαλοῦ γλίσκομαί το ὁ Πού—
[λια
τὴν αἰγινή, καὶ τὸ βραδύ, βραδύ, ὁ Ἀποδερπότης.

Ἀποπλανήθη ἀπ' τοὺς γυαλοῦς καὶ τοὺς βυθοῦς.
[Ποῦ πάει;

Ἀνάλαφρο ἴσων ποῦποῦν καὶ ἀπαιδὸ σὺν χνουδι,
τ' ἀγέρν τ' ἀποπλάνεσε, τὸ σέρνει, τὸ πιτάει.
ἰώρη το τώρα, ἀγάπη μου, φύλλο ξεπεταροῦδι.

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

μελωδία ἔθνος ὅπου ἀπὸ μακρὰ τοῦ Ὀρέου τὸ χρυσάφι θὰ ἐκυλόνταν ἔς τὰ πόδια τοῦ Σολομῶντα προσκυνῶντάς τον ἔθνος ποῦ θὰ ἔβρινα ἓνα Πίλιν, ἄλλον ἀπ' ἄνθρωπον διορθωτὴ τῆς ἀλήθειας, ὅπου μὲ τὸ ἀπὸν τοῦ μαχαίρι θὰ ἐγέμιζε τίς ραμπάκιες ἀπὸ τὰ λεία τῶν ἀνθρώπων τῆς ψευτιάς καὶ τῆς ἀπάτης; ἔθνος ὅπου ἓνα Ἡσαίος θὰ ἐμεγαλορῶναζε τὴν ἀλήθεια, κι' ἓνα Ἰερμίας ὅχι τὴν δύναμη νὰ θρηνήσῃ τὴν πολιτικὴν τοῦ ἐξολοθρευτοῦ ἔθνος ποῦ θὰ ἐπέρα ἀποκίτω ἀπὸ γυλιζίδες βασιλειάδες καὶ δυνάστες ποῦ ἔλοι ὅλα τὰ κατὰρῆχανε καὶ θὰ τὸ μισοῦσανε κι' ὅμως θὰ ζοῦσε ἔς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ὡς καὶ ὡς καὶ ἡμεῖς τὰ σήμερ καὶ βασιλεύει μὲ τὰ πλοῦτη του καὶ κυριεύει τὸν κόσμον.

Γιατί; Εἶναι τὸ μόνο ἔθνος ποῦ ἐδημιούργησε ἓνας μεγάλος νοῦς, καὶ δὲν τὸ ἐδημιούργησε ἡ ἐξέλιξη. Καὶ ὁ μεγάλος ἐκεῖνος νοῦς τὸ ἐδημιούργησε θεμελιώνοντας ἀπάνω ἔς τὴν ψυχὴν τοῦ μὲ θρησκείαν.

Ὁ Ὀυράτος ζῇ χωρὶς νῆχη κράτος, ζῇ γιατί ἔχει θρησκείαν. Ἄλλοι λαοὶ μόλις ἐπαφάν νὰ υπάρχουν ὡς κράτη ἐπαφάν νὰ υπάρχουν κι' ὡς λαοὶ καὶ μεγάλο μεγάλο παράδειγμα πάρτε τοὺς Ρωμαίους. Καὶ τοῦτο γιατί ἐπαφάν νᾶχουν θρησκείαν.

Ἐλάτε ἔς τοὺς δικούς μας, τοὺς Ἑλλήνας. Αὐτὸ τὸ οὐρανοκατέβητο ἔθνος δὲν εἶχε τὴν καλὴ τύχη νὰ εὕρῃ

Ο ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΣ

ΤΟ ΟΜΗΡΕΙΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

Ἀγαπητὰ μὲν Ἀποδερπότης,

Μὴ φοβῆσθε, δὲ μπαίνω στὸ σαλόνι σας μέσα. Ἔτσι στὸ καὶ ὅλῃ στέκονται μὲ σιγὴν, νὰ οἶς χωρεῖσιν, καὶ νὰ οἶς πῶ κατὰ. Νὰ τὸ συζητήσετε ἀνέμεσά σας, καὶ νὰ μᾶς πῆτε τὴ γνώμη σας. Ἐπειδὴ εἶναι σπουδαῖο, πολλὸ σπουδαῖο. Προέκειται γιὰ τίς Σμύρνης ἀδελφίδες σας. Προέκειται γιὰ τὸ Ἄνθρωπον Ἑλληνικὸν Παρθεναγωγέων ποῦ ὀνομάζεται «Ὁμήρειον». Λοιπὸν, τὸ «Ὁμήρειον» αὐτὸ διοικεῖται ἀπὸ διάφορους Συμβούλους «παρ' οἷς εἴρηται οἱ Κανονισμοί». (Προσέξτε νὰ μὴ οἶς φέγγῃ αὐτὸ τὸ «εἴρηται», γιατί τέτοια οὐλοῖδια δὲν «εἴρηται» καθ' ἑαυτὰ. Περὶ τὸ νὰ οἶς ἀραδιάσω τὰ ὀνόματά τους, μὲ ἕνα τους πρέπει νὰ οἶς πῶ πῶς ὀνομάζεται ὁ ὅρος Δελαγραμμάτικος. Δὲν ἔχει λόγον πῶς εἶναι ἀξιόλογος ἄνθρωπος μὲ τὸν οἶμόν του πρέπει νὰ τοὺς ἔγῃ μαγεμένους ὅλους τους ἐκεῖ μέσα, εἰδμεν πῶς ἐρημίσῃ ἡ Χριστολογράδικη ἐκείνη ἀγγελία τους τῆς «πέμπτης Ἰουλίου» 1903.

Ἄδει λοιπὸν ἡ ἀγγελία πῶς ὁ κ. Δελαγραμμάτικος κι' οἱ συνάδελφοί του «καθ' ἑαυτὸν ἐνὸς» νὰ γνωρίσωσι τὸν Ἀνθρωπὸν ὅτι... ἀδελφίζονται αἱ ὅροι τῆς παραδόσεως τῶν γαλλικῶν κατὰ τὴν ἐκφορθεῖσιν ἐπὶ πολλῶν οἰκογενειῶν ἐπιθυμῶν καὶ τὴν δοθεῖσιν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Σχολῆς ἐπὶ ὅσας. Ἀλλὰ τοῦτο γεννησὶν ἄνερ ζήμιας τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, δηλαδὴ μαθήματά νὰ παραδιδόμενα τὸ πρὶν Ἑλληνιστὶ διδασκόμενα Ἰταλίστῃ εἰς τὸ μέλλον.

Ἄς ἀφήσουμε μὲ σιγὴν τὸ Ἀσιατικὸ λεχτικό, (ἐπειδὴ ἡ βαδία καθαρεύουσα κατήντησε πᾶς σήμερ νὰ γράφεται μόνο κατὰ τῆς Ἀσίας τὰ μέρη), κι' ἂς ἔλθουμε στὴν οὐσία. Ἡ οὐσία ἐρωτῶ ποῖα εἶναι Εἶναι πῶς μερικὲς κυράδες τῆς Σμύρνης πρέπει νὰ κοῦσαν ἄλλα κορίτσια ποῦ ἦ βγῆκαν ἀπὸ Γαλλικὰ Σχολεῖα ἢ εἶχανε γαλλίδες πᾶς σπείτα τους, νὰ μιλοῦνε τὰ γαλλικὰ «φαροῖ», κι' εἶπανε μαθὲς γιατί νὰ μὴν τὰ μιλοῦν ἔτσι κι' οἱ κόρες τους. Ἐβαλαν τὸ λοιπὸν τοὺς ἄντρες τους καὶ μίλησαν τῶν κ. Συμβούλων πῶς πρέπει νὰ μαθαίνουν καὶ τὰ δικὰ τους κορίτσια τὰ γαλλικὰ φαροῖ. Τί ἄλλο βγάζουμε ἀπὸ τὴν περι-

κοπὴ ποῦ ἀναφέραμε παραπάνω; Βγάζουμε πῶς στὴ Σμύρνη, ἂν καὶ γράφουν τὴν καθαρεύουσα «Ἑλφαζιέν», γιὰ Ἑθνικὲς ὅμως γλώσσες καὶ τέτοια φιλά προάμματα δὲ φαίνεται νὰ πολυσκοτίζονται. Κυρῆχουνε λοιπὸν οἱ κ. Δελαγραμμάτικος καὶ συντροφία πῶς χωρὶς νὰ ζημιωθοῦν τὰ κορίτσια ἀπὸ ἑλληνικὰ μαθήματα, πᾶς νὰ πῇ ἀπὸ Συνταχτικὸ τῆς ἀρχαίας, Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας, Ἑεροφῶντα καὶ Πλάτωνα, μερικὰ ἄλλα μαθήματα ἀπὸ τόσον κι' ὁμορφῶς, ὡς ποῦμε Γενικὴ ἱστορίαν, Φυσικὴ ἱστορίαν καὶ τέτοια, θὰ παραδιδόνονται γαλλικὰ ἀντὶς ρωμαῖκα. Ἐπίτηδες εἶπα ὁ ρωμαῖς, ἐπειδὴ στὴν παράδοσιν ἀπάνω τοῦ ξεφεύγοντι πάντα τοῦ ρωμαῖοῦ δασκάλου καὶ μερικὰ ρωμαῖκα, κι' ὡς πᾶς νὰ λέγῃ ἔτι θέλει. Μὰ θὰ ζημιώνεται τὸ κορίτσι πολὺ περισσότερο. Θὰ ζημιώνεται ὅχι ἀπὸ ρωμαῖκα, (αὐτὰ τέλος πάντων ἰσχύει καὶ σπείτα τῆς), μὰ τοῦ θὰ συνηθίσῃ καὶ νὰ συλλογιστῇ σὲ ξένη γλώσσα. Φανταστῆτε πᾶς ἑσὶς ὅπως καὶ γλώσσα ἂν καταπιωστῇ καμμιὰ μέρα ἐκεῖνο τὸ κορίτσι νὰ μᾶς δηγήθῃ τίποτε, ἢ καὶ νὰ μᾶς γράψῃ ἓνα ἀπλὸ γράμμα! Φανταστῆτε φιλολογικὸν γούστο, ἂν εὐκαιρῶσιν καμμιὰν ὅρῃ νὰ διαλέξῃ κι' ἓνα βιβλίον γιὰ διάβασμα! Φανταστῆτε περηφάνειαν ποῦ θὰ τὴν ἔχῃ γιὰ τὰ δικὰ τῆς, καὶ τέλος φανταστῆτε τὴν ἐθνικὴν περηφάνειαν ποῦ θὰ δόσῃ καὶ στὰ παιδιὰ τῆς, σὺν ἀγκιστροφῇ κατέρῃ γαμπερὸ μὲ τὰ ὅρῃα τῆς γαλλικὰ! Μὰ ἡ κυρὰ μίνα τῆς, ἀπὸ τέτοια μῆτε ταῦτά τῆς δὲ ὀρώνει. Ἐκείνη λέει, Ἄς ἔξῃ ἐμεῖς καὶ γαλλικὰ τὸ κορίτσι μου, κι' αὐτὸ σώνει. Ἀσκάλισσα δὲ θὰ γίνῃ, μῆτε βιβλία δὲ θὰ βγῇ νὰ μᾶς γράψῃ. Κι' οἱ Σύμβουλοι πάλι τοῦ «Ὁμήρειου» ποῦ λέει, «Ναί μὲν», τὸνομάσαμε, «Ὁμήρειον», μὰ δὲν εἶπαμε δὲ πῶς θὰ διδάσκουμε τοῦ Ὁμήρου τὴ γλώσσα μανόχα! Συλλογιόμαστε μάλιστα ἀπὸ χρόνον πρὶν τὸνομάσουμε «Βαθυλόγειον Παρθεναγωγέων».

Ἀκόμα δύο λόγια, ἀγαπητές μου. Ἐπειδὴ ἔχει καὶ μερικὰ ἄλλα ἡ Ἀγγελία τῶν Κων Δελαγραμμάτικα καὶ συντροφίας, Ὅρῃστε ἓνα:

«Ὡς καὶ κατὰ τὰ πρὶν ἔτη, γενήσονται δεκτὰ δωρεὰν μαθήτρια. . . προωρισμένοι νὰ ἐξασκήσωσι τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ὅπως ὡς ἐξωτερικαὶ διακούσωσι μαθήματα ἐν τῇ Διαδασκαλείῳ».

Τραβάτε τώρα, μικροῦλες μου, τὰ μαλλάκια σας, καὶ κλαῖτε. Νὰ κλαῖτε, ναί, κι' ὅχι νὰ γελάτε! Ποῦ ἀπὸ τέτοια παροδία «Διαδασκαλείῳ» θὰ βγαίνουν ἐκείνες ποῦ θὰ πᾶνε κατόπι σὲ χῶρες καὶ σὲ χωρι-

νομοθέτῃ ποῦ νὰ ἔχῃ τὴ δημιουργικὴ δύναμιν τοῦ Μωϋσῆ, τὴν ἐξολοθρεφτῆ καὶ δημιουργικὴ μαζί. Ὁ Λουκῆρος καὶ ἔκαμε, μὰ ὅχι τέλει, γιατί ἡ καταστροφικὴ του δημιουργία ἐμαζεύτηκε σὲ λιγοστὰ πράγματα. Ὁ Σόλωνας ἦταν σοφὸς σὲ θεωρίες καὶ κύταζε τὴν ἐξέλιξιν, γιὰ τοῦτο δὲν ἔκαμε πρᾶγμα ποῦ μπορούτε νὰ ζήσῃ πολὺ.

Ὡς κι' ἂν εἶνε ὅμως ὅσο βαστοῦσε ἡ θρησκεία, θρησκεία ὁμορφὴ μὰ ὅχι δυνατὴ, οἱ Ἑλλήνες ἦταν μεγάλοι ὡς ἔθνος. Στὸν Μαραθῶνα πιστεύουν πῶς εἶδαν νὰ πολεμοῦν μαζὶ τοὺς Ἕλληνας τοῦ τόπου καὶ τὸν τραγοπόδη Πάνα ἔς τὴν Σαλαμίνα δὲν ἀρχίνησε ἡ μάχη πρὶν φέρονται τοὺς Αἰακίδες ἀπὸ τὴν Αἰγίνα, καὶ ἔς τοὺς θεοφοβούμενους θαλασσομάχους, ἐφάνηκε πῶς ἄκουσαν μέσα ἔς τὸν κόμπο τῆς Λεψίνας τὴν λιτανείαν τοῦ Ἰάχου. Στὴν Πλάταια ὁ Πausanias δὲν σήκωσε καντάρι ἀπάνω ἔς τοὺς Πέρσας πρὶν νὰ ἰδῇ καλὰ σημάδια ἔς τὰ σπαχτά τῆς θυσίας. Ὑστερὰ ὅταν ἤρταν οἱ σοφισταὶ κι' ἀρχίνησαν νὰ μαλλώνουν με τοὺς θεοὺς καὶ νὰ σοῦ λενε μὲ τὸ στόμα τοῦ Πρωταγόρα, πῶς ὅλα τὰ πράγματα σ' αὐτὸν τὸν κόσμον εἶναι ὅπως τὰ πέρνει ὁ ἄνθρωπος, τὸ πῆρε ὁ διάβολος καὶ τὸ σήκωσε τὸ ἔθνος ἀπάνω ἔς τὴν δύναμιν καὶ ἔς τὴν ἀκμήν του, ἀπάνω ἔς τὰ νειάτα του. Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἐστάθηκε ἡ μεγάλη παραμονὴ τῆς καταστροφῆς τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδας τὸν ἀκολούθησαν ὕστερὰ τὰ μετακυλισματα αὐτῆς τῆς ἰρρώστιας, ὁ Κορινθιακὸς, κι' ὁ Θηβεί-

κος, κι' ὁ Φωκικὸς κι' οἱ ἄλλοι καττικοπέλεμα ποῦ θὰ ἐπνιγν τὴν Ἑλλάδα μὲ ὅρα ἀργήτερα ἂν ἴσως καὶ δὲν ἔσταλνε ὁ Θεὸς τοὺς μεγάλους Μακεδόνες τὸν Φίλιππο καὶ τὸν Ἀλέξαντρο καὶ τοὺς διαδόχους του νὰ δώσουν κάποια δυναμικὰ ἔς τὸ ἔθνος καὶ νὰ τὸ κρατήσουν ἔς τὰ πόδια του γιὰ καμποσὸ ἄκόμα.

Τοῦ κάκου ὅμως ὁ πρὶν μεγάλος Ἑλληνας, ὁ πρὶν μεγάλος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, ὁ Ἀλέξαντρος, δὲν μπόρεσε νὰ κάμῃ ἔργον ποῦ ἐμελλε νὰ βαστάξῃ πολιτικὰ ἀπάνω ἀπὸ 200 χρόνια. Γιατί; γιατί δὲν εἶχε πλεῖα θρησκεία, γιατί δὲν εἶχε ἄγκυραν ν' ἀράξῃ τὸ ἔθνος.

Ὅταν ὁ Κωνσταντῖνος εἶδε πῶς ἡ παλὴ κοινὴν καὶ θρησκεία ἦσαν φορτίμα πλεῖα ποῦ βρωμοῦσαν, ἐνόησε τί ἐπρεπε νὰ κάμῃ ἐσῆκωσε τὸ λάβαρον τοῦ σταυροῦ καὶ μεγάλος κι' αὐτὸς δημιουργὸς ἔφερε τὸ λάβαρόν του καὶ τῶστές ἔς τὴν Πόλιν τὴν κοσμοζακουστῇ.

Ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ π' ἀγκάλιασε τότε ὁ κόσμος ὁ πολιτισμένος ἔρτασε νὰ ξανακαινοουργῇ τὴ σχολικασιμένην κοινὴν καὶ νὰ κάμῃ νὰ ριζοβολήσῃ ἀπὸ τὰ μαῦρα τῆς κούτσουρα βλαστάρια ἀμάραντα, βλαστάρια ποῦ γενήκην δένδρα θεόρατα ποῦ κάτω ἔς τὸ ἥσκιο τους ἔθνη καὶ λαοὶ καὶ βασιλειάδες σκεπαστῆκαν ἀπάνω ἀπὸ χίλια χρόνια. Μὲ τὴν θρησκείαν ὁ Ἡρόκλητος ξανακάνει τοῦ Ἀλέξαντρο τὰ κατορθώματα καὶ εἰσφέρει συντηρίματα

να διδάσκουν άλλα κορίτσια. Κλαίτε άλλο τόσο, και πάλι άλλο τόσο, γιατί δεν είναι μονάχα το «Όμηρειον», δεν είναι μονάχα στη Σμύρνη. «Όλα, όλα τους τέτοια είναι. Ξενοκρατικά, άχρωμάτιστα, αντι-θρικά, δουρικά και ταπεινωτικά καθώς πάντα

Να με συμπιάστε, μικρές μου, που θύμωσα. Θύμωσα από άγριτη μου για τις Σμυρνοπούλες, όχι από έχθρα προς τους Αιθαριομυρταίους. Αιθαίρες, γιατί να τους μισώμε; Να τους αποθήμασε μονάχα αιδούς. Κόποιες ίσως και να γελοῖμε λιγάκι μαζί τους. Τι καλύτερη διασκέδαση, λόγου χάριν, από τα τελευταία λόγια της Αγγελίας του «Όμηρειου»; Σας τα σερβίρω καταπώς είναι, σὺν κοκκινούρακι ότι βγήκαν από το φούρνο :

Οι δικαιοκρίτες το «Όμηρειον», έφαιναν πάντοτε άναξίας και ένοπλιν και της περσιπής του Σχολείου τας διωρημίους και την επιδεικνύσαν (καρμια ή φώστικα πρέπει να είναι αυτή) οὐδενίαν επιδιώκοντες ωφέλειαν έχουσαν έπὶ ενιπών επιρροαίς τίλους. . . . τους παραχθέντες άγλαούς καρπούς.

Σας αποχωριεῖται τόσον, και οὐς άγίτω να ανιλο-γυθίτε και να μὲς πῆτε τὴ γνώμη σας. Έγὼ πηγύνω να βοῶ αιδούς τους άγλαούς καρπούς.

Δικός σας
ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΕΦΤΑΛΩΤΗΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΓΕΩΓΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ

Ήλθετε, εἰς περιόδικον δημοπρασίαν δι' ένοφρχίστου προσφρον μαχνηματὰ βιβλίου. Οἱ βουλόμενοι νὰ μετασώσωσι τὰς δημοπρασίας δύνανται καθ' έκαστην νὰ ἴδωσι ταῦτα ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Ὁρρανοπρωτείου.

Αἱ ένοφρχίστου προσφρον ἀντιγράφονται ἐννοπιν τοῦ Ἑρμού, Διονυσίου καὶ Οἰκονόμου τοῦ Ὁρρανοπρωτείου τῇ προσφρῇ Κυριακῇ 19 πρέχοντος μηνὸς ὧρ 11 π. μ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1903.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Ὁρρανοπρωτείου)

Ἡ τῇ γ' τοῦ Χριστοῦ τῇ βασιλείᾳ, βασιλείᾳ πρὸς τὸν ἀπὸ τοῦ Κόσμου. Ἡ θρησκεία προχίζει τὴ σπῆδα τοῦ Νικηφόρου τοῦ Φωκῆ καὶ τοῦ Ἱερισκῆ καὶ τοῦ Βουλγαροκτόνου καὶ παύει.

Μπαίνουν ἡ τῇ μέτῃ οἱ ἀπορισμένοι οἱ θεομπακίληδες καὶ πίνουν καὶ κάνουν ἀγνώριστη τὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

Παύει ἀγάγια ἀγάγια ἡ θρησκεία νὰ διδάσκη τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἀγάπην, τὴ δικαιοσύνην, τὸ ὅ σ' ἡμῖς; ἐτέρω μὴ ποιήσης, τὴ θυσία τοῦ αὐτοῦ σου γὰρ χατήρι τῇς ἰδέας· τὰ λέει καὶ αὐτὰ μὴ ἔτσι γὰρ τὸν τύπον καὶ χωρὶς νὰ τὰ καταλαβαίνουν καίνοι ποὺ τὰκούσε.

Κεῖνο ποὺ κατατρέπει πλὴν ἡ θρησκεία εἶναι τὸ ἄριστο φῶς τοῦ φαιδῶς, εἶναι αἱ δύο φύσεις καὶ αἱ δύο θέλησες ἡ μία, εἶναι τὸ προκύνισμα τῶν εἰκόνων, εἶναι, καὶ τί δὲν εἶναι; Κῆς ἄλλο παρὰ κεῖνο ποὺ θέλησε ὁ Χριστός, ποὺ εἶναι ἡ ἡθικοποίηση τοῦ ἀνθρώπου γὰρ τὸ σῶμα του. Ἀγάγια ἀγάγια ἡ θρησκεία γίνεται τύπος, ὁ τύπος τρώγει τὴν οὐσίαν, καὶ μόλις ἡ κοινωνία ἔπιασε λιγάνι νὰ ξεκολλῇ ἀπὸ τὸν τύπον, ἀπόμεινε ὁλόκληρη ἄθρησκῃ, γιατί δὲν ἦρε πίσω ἀπὸ τὸν τύπον τὴν οὐσίαν, παρὰ μὴ ἐρημιά καὶ τίποτα ἄλλο. Σ' αὐτὸ ἀπίνω δὲν τὰ πῆραν ἀπίνω τους οἱ κληρικοί μας· θαρροῦσαν πῶς θὰ μπορούσαν ἄκουμ μὲ τοὺς τύπους νὰ σώσουν τὴ θρησκείαν καὶ ἔπεσαν ὄχι. Ὁ κόσμος σιχάθηκε καὶ τοὺς τύπους, καὶ αὐτονοῦς καὶ τὴν

Τὸ σπουδαιότερον Γερμανικὸν περιοδικόν, τὸ «Κεντρικὸν λογοτεχνικὸν φύλλον» τῆς Λειψίας (Literarisches Centralblatt) ἐκχυοσάμεν τὸ τελευταῖον τεῦχος του (3)17 Ὀκτωβρίου 1903) ἔνα ἔθνος προσφρον καὶ καλῶς γὰρ τὸ «Νουμὰ» καὶ λίγος αὐτῆς—τόμοι—ἔλα καὶ ἄλλο δὲν γὰρ τὰ γὰλιν μας.

Τὸ ἔθνος αὐτὸ δὲν ἐπέρασε ἐπὶ ἀκαταήχτητον. Πῶς δὲ ἡ καθήγητής του Πανεπιστημίου κ. Ρ. Ν. Χατζιδάκις, πινόμενος ἀπὸ ἐθνικὸν πόνο, τὸν ὅπου καὶ καὶ ποτὶ δὲν ἐσκέφθηκε νὰ τοῦ ἀνοήθῃ. ἔσπευσε νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ περιοδικοῦ μ' ἔνα γράμμα του ποὺ εἶπε τὴν καλοσύνην νὰ μὲς σταίλῃ μὲς διόχασε δὲς δημοσιεύσαν γὰρ τὸν «Νουμὰ»

Ἄν ἔχῃ ἴδιο ἡ ἄδικο ἡ καθήγητής, ὅς τὸ ἔθνος ἔλα διαβάσετε τὸ ἄρθρον τῆς «Centralblatt», τὸ γράμμα του καὶ τὴν ἀπολογία μας.

Ὅποιος γνωρίζει τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν, τὴν ἔχει καὶ τὸς ἑλπίδας τῆς νέας Ἑλλάδος, τὴν κακοποιῶν καὶ τὴν ἀμαρτωφία ποὺ βασιλεύει ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ἐν τῇ δημοκρασίᾳ, τὸν ἀκαίρως ἀγῶνα τῶν κομμάτων καὶ τὴν τελείαν ἐλπίδα μεγάλων πολιτικῶν ἀρχῶν, μὲ χαρὰ θὰ χαίρει τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὴν ἐξοικονομῆσιν μὲς ἐρημνίδας ποὺ ἱερύθηκε ἐν τῇ Ἀθῶνᾳ κατὰ τὴν ἀρχὴ αὐτοῦ τοῦ χρόνου ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Νουμὰ τοῦ προφήτου βιβλίου.

Τὸ φύλλον αὐτὸ ἔχει πᾶσι ἀπάνω του μὴ οὐκ ἀληθινὰ ἐθνικὰ, ἀλλ' ἑλπίδα νὰ ξεκολλῇ καὶ ὅς οὐκ ἀπὸ πρῶτον ποὺ βρέθηκε ἐν τῇ Κράτει, ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐν τῇ Κοινωνίᾳ, καὶ νὰ κάμῃ ἐκκλῆσιν ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ λαοῦ γὰρ νάνοιξιν τὸ δρόμον σὲ μὴ μὴ ἀνακαίνισιν ὅλου τοῦ δημοσίου βίου.

Ἀκόμιν καὶ τὸ ὡραῖο ἐντὶ «Κατὰ τὸν λόγον, ἐπὶ τὸν ἔργον», ποὺ σταίλῃ τὴν ἐπιχειρήσιν τοῦ φύλλου (μὲ πολὺ μικρὰ στοιχεῖα δυστυχῶς), γεννᾷ πολλὰς ἐλπίδας. Ὁ ἐκδότης Δ. Ταγκόπουλος, γνωστός ἀπὸ μὴ ἀνθολογία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνικῆς ποίησης, εἶναι ἕνας δυνατός δημοσιγράφος, ποτιπόμενος πρὸς πρὸς ἀπὸ τὸ νωτέρον πνεῦμα, καὶ ὁ οὐκ οὐκ, προσκομιζόμενος μὲ ὁρμὴν ἀντίληψιν, ἀντιλαμβάνεται βαθεῖα τὴν θέσιν τοῦ λαοῦ.

Ἄν ἔνα ἄλλο ἀκόμιν κάνει τὸ «Νουμὰ» νὰ ξε-

χωρίζῃ ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων φύλλων, ὅτι, ἂν ἀντιπρόσωπος τοῦ λαοῦ ποὺ εἶναι, γράφεται καὶ ἐν τῇ γλῶσσᾳ ἐκείνῃ ποὺ ὁ λαὸς τείνει νὰ ἐπικρατήσῃ, τὴ γλῶσσᾳ τῇ δημοτικῇ. Εἶναι φύλλον γὰρ τὴ μόρφωσιν τοῦ λαοῦ, μὲ τὴν καθαυτὴ ἐννοίαν τῆς λέξης. Γι' αὐτὸ καὶ τὸν περισσότερον τοῦ χρόνου δὲν τὸν ἀπερῶνται, ὅπως τὰ ἄλλα φύλλα, ἐν τῇ πολιτικῇ—πολιτικῇ τῆς ταῖνης—ἀλλὰ πραγματεύεται πρὸς πάντων φλέγοντα κοινωνικὰ ζητήματα, γὰρ τὰ ὅποια ἡ ἑλληνικὴ δημοσιογραφία ὡς τὰ τῶρα πολεῖ λίγος ἐνδιαφύεται.

Ἄν ἄλλο μέσο ποὺ μεταχειρίζεται γὰρ νὰ ἐπι-δρᾷ μορφωτικῶς ἐντὶ λαοῦ, εἶναι ποὺ δημοσιεύει ἐκλεκτὰ ἔργα ἀπ' τὴν ἀρχαία καὶ τὴν νέα φιλο-λογία, μεταφρασμένα πάντοτε ἐν τῇ δημοτικῇ γλῶσσᾳ. Ἔτσι π. χ. δημοσιεύει τελευταῖως μερικὰ διαλεγ-μένα κομμάτια ἀπὸ τὸν Ζαρατούστραν τὸ Νίτσε, μὲ τὴν αἰτιολογίαν ὅτι ὁ Νίτσε εἶναι ὁ ἀρεταῖος χρι-σταδὴς τῶν εἰδωλῶν. καὶ ἔχουμε τόσα πάλιν εἰ-δῶλα νὰ γκρεμίσωμε γὰρ νὰ χυθῶμε νὰ βυθίσωμε ἐντὶ ὅρον τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀλη-θείας. Σ' ἔργο νὰ δημοσιεύῃ μεταφρασμένα τὸν «Κρίτωνα» τοῦ Πλάτωνα, γὰρ διδασκαλίαν γὰρ τὸ σε-δασμὸς πρὸς τοὺς νόμους.

Ἄλλο καὶ τὰ προσηγορεύματα ἀρθρὰ νὰ δείχνουν ἐκείνους ποὺ ὁ «Νουμὰ» ἔνα σκοπὸ ἔχει μονάχα, τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ. Ἄλλοτε μὲ ἰδιαι-τέρην ἐντὶ ἄρθρον ἀνοίγει πόλεμον ἐναντίον τῆς πολιτικῆς σημασίας ἡ ἐναντίον τοῦ ἀποφωτισμοῦ κλήρον, ποὺ ἀντὶ, λέει, νὰ τοῦ χρωστᾷ ἔχριν ὁ λαὸς τοῦ χρωστᾷ κῆρυγος. Ἄλλοτε τὰ βάζει μὲ τὴν κα-θηγητικὰ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν, ποὺ εἶναι δὲ τὸ προσηγορευμένο του σημαδὶ γὰρ σκοπο-δοτῆ. Καὶ πραγματικῶς μέσα σ' αὐτὴ βρέσκονται καὶ ἐνδιαφερόμενοι Γοτταρδεδηδες, ποὺ ὁμοφῶς ὁμοφῶς ὁ «Νουμὰ» τοὺς βάζει τὴν μεροῦκα. Ἄλλοτε μὲ ἰδιαι-τέραν ἀγανάκτησιν κεραινοβολοῖ τὴν ὁπι-σθοδρομικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν παρομοιάζει μ' ἕνα ξόανον μεσαιωνικόν, ποὺ οἱ Ἕλληνες χορεύουν γύρω του καὶ τιμωρίζονται ἐντὶ ὑποτακτικῇ, καὶ τοῦ προσηγο-ρεύουν θυσία ὅτι, πρὸς τὸν ἔχουν: τὰ παι-διὰ τους. Ἄλλοτε τέλος τραβοῖ τ' αὐτὴ τὸν νέον λογὸν ὅταν παραδράσῃ τὴν ἀντιπραξίαν. Ἀλλο-οἷα δὲν εἶναι ἐνδιαφέροντα ὅσα μαθαίνει κανεὶς ἀπὸ

ἐκκλῆσιν, καὶ τὴν θρησκείαν χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ γὰρ. Κατὰ λαβὰν ἡ τὸ τέλος πῶς ἡ θρησκεία ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ διδασκῆ καὶ μονομιῆς χωρὶς νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα, τί λογὸς διδασκῆ χρειάζεται, ἀρχίνησαν νὰ κάνουν τὸν κήρυκα.

..

Ὅ,τι ἔκαμαν γὰρ τὴν πρακτικὴν προκοπὴν τοῦ ἔθνους οἱ δασκῆλοι μὲ τὰς Ἑλληνικοῦς τους, τὸ ἴδιον ἔκαμαν καὶ οἱ κήρυκοι γὰρ τὸ ἱερὸν καὶ θρησκευτικὸν ξανακα-νούργωμα. Ἑλληνικοῦς καὶ ἐδῶ ποὺ ἡ πρόμαζαν καὶ αὐτὸ τὸν Πίνδαρον καὶ διδασκῆ: φρίξον Ἥλιε!

Μὴν ἡμέρα—ἔτσι νῦν καὶ τὴν Ἀθήνας—πῆγα τὴν Κυριακὴν τὴν Χριστιανὴν: τὴν ἐκκλῆσιν ἡ τὴν Ἀἰ-ρήν; ἐντὶ τῇ σὲ μὴν ἀκρίττα ἀκούοντας τὴν λειτουργίαν. Καὶ ὁ ἄλλος κόσμος ποὺ βρόδῃ καὶ στέκονταν μὲ πολλὴν εὐλάβειαν. Μετὰ τὸ διαγγεῖλον ἀνέβηκε ἡ ἄν-ακωνὰ ὁ κήρυκας νὰ βροῖ τὸν λόγον. Ἐγὼ ἐπέντωσα καλὰ τ' αὐτὸν μου ν' ἀκούσω. Αἱ τὸν ἀθεοφοβὸν! Μὲς ἄλλαξε τὴν πίστην μὴν ὡς βροῖ τὸν λόγον ἀπὸ καὶ ἀπάνω ὅχι: λόγον παρὰ τὸ λαὸν του, γὰρ νὰ μὲς ἀποδείξῃ τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐγὼ φαίνεται διαβασμένα τὸν Λουκάρον καίνας τὸς ἡμέρας καὶ γύρευε περίσῃ νὰ δείξῃ γὰρ δικαίον τὴν ἐξὴν σπῆδα. Καὶ φούσκωνε, καὶ φώναζε, καὶ ἔδωκε, καὶ

ξεμείζονταν, καὶ ἐρούετο τὰ μέτρα του, καὶ γύρευε νὰ ξεπλάτῃ μὲ τὰς ἐνέκωντας χειρονομίας του, καὶ ξεκολλοῦσε καὶ Ἑλληνικοῦς ποὺ γὰρ νὰ τὰς καταλάβῃς: ἔ-περε νὰ σπῶν καὶ μὲς σου καὶ τὸν θησαυρὸν τοῦ Ἑρρί-κου Στεφάνου. Κατέβηκε κατὰ τὸ κήρυκα: καμαρώνοντας σὺν ἄλλοις νὰ πῇ, τὴν νύκτα νύκτα ὁμοπρὸς μου ὁ Χρυσό-στομος.

Τὴν ὥρην ὅπως καίνας ἕνας γείτονας μου, ξένος καὶ αὐ-τός, μ' ἔρωτησε.

— Δὲν μοῦ λέει, Τοῦρκοι εἶν' αὐτοὶ ποὺ στέκουν ἐδῶ ἡ Ὀδῶν; ἀπὸ τῶν ὁμοπρὸς μου:

Ἐγὼ τὸν ἐκούτταξ μὲ ὑποῦλα.

— Γιατὶ τοῦ λέει.

— Νά, τὴν μὴν ὥρην ἔχουν αὐτὸν τὸν κήρυκα καὶ πταίει νὰ δώσῃ νὰ καταλάβωμε πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός.

— Αἱ καὶ τί μ' αὐτὸς τοῦ λέει.

— Μὴ νά, βλοφημένε μου, σὺν δὲν τὸν πιστεύαμε πῶς εἶναι Θεός, τότε τί γυρεύαμε ἐδῶ μέσα; Γι' αὐτὸ ἐρώτησα μὴ τοῦ καὶ εἶναι ἀλλοθρησκῆς αὐτοὶ οἱ ἄλλοι καὶ θέλει νὰ τοὺς κῆρυξ Χριστιανούς. Καὶ τότε ἔχει δι-κὸν ὁ εὐλογημένος, ἔπερε ὅμως νὰ τὰ λέγῃ λίγος πρὸς ἄλλο.

Ἐδῶ εἶναι ὁ κόμπος. Τὸ κήρυμα ὅπως γίνεται εἶναι χωρὶς ὥρην. Γίνεται γὰρ πράγματα ποὺ μοναχὰ βᾶ-

αὐτὴν τὴν ἐφημερίδα, εἶναι ὅμως εὐχάριστο τὸ δροσερὸν καὶ ζωντανὸ πνεῦμα ποῦ πνέει ἀπὸ κάθε φύλλο τῆς καὶ ποῦ ἀποδείχνει, πῶς ἀπὸ τῆς νέας γενιᾶς τῆς Ἑλλάδος δὲ ἀείπει οὔτε ἡ δύναμις γιὰ νὰ γνωρίζῃ τὰ λάθη τῆς οὔτε ἡ τιμιότητα καὶ ἡ ἐλευθέρια γιὰ νὰ τὰ ἐπικρίνῃ.

(Literarisches Centralblatt βέρ. 42. Σελ. 1413-1414)

Τὴν ἡμέρα ποῦ λάβαμε τὸ τεύχος τῆς Literarisches Centralblatt, τὴν ἴδια ἡμέρα ἰκνούμεν ἐλάττωμα καὶ τῆς ἑαυτοῦ γράμματος τοῦ καθ. τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γ. Ν. Κατζίδακι.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1903

Ἀξιότιμὲ ἐφίμω,

Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίζω ὑμᾶς οὐδὲ τὴν ἐμετέραν ἐφημερίδα. ἔχω ὅμως τὴν ἀτυχίαν νὰ μανθάνω πῶς ἐπὶ τῶν ξένων κρύνονται τὰ ἡμέτερα, καὶ νὰ λυποῦμαι ὅταν βλέπω ὅτι ἐξ αὐτῶν ἡμῶν διαισθάνεται ἡ πατρις ἡμῶν. ἡ ὁποία οὐδὲν πιναίει. Θὰ σὰς παρακαλέσω λοιπὸν νὰ διέλθῃτε τὰ ἐν Centralblatt τῆς Λειψίας σελ. 1413-14 γεγραμμένα περὶ τῆς Ἑκκλησίας, τῆς πολιτείας, τῆς ἐφημεριδογραφίας, τῆς ἐπιστήμης κλπ. κλπ. ἡμῶν, καὶ ἂν κρινετέ ὅτι ταῦτα εἶναι ἀληθῆ καὶ ὅτι συμφέρει νὰ διαδίδωνται καὶ πιστεύωνται ἐπὶ πάντων τὰ ὑπερβολικὰ καὶ ἀνικρυβῆ καθόλου ταῦτα, τότε ἐξυκολοῦνθήσεται νὰ παρέχετε ἀφορμὴν νὰ γράφονται τοιαῦτα περὶ Ἑλλάδος ἂν δὲ πεισθῇτε ὅτι τὰ λεγόμενα ἐκεῖ δὲν εἶναι οὔτω γενικῶς πιστωμένα ἀληθῆ. ὅτι δὲ οἱ λόγοι σας ἐγενικώθησαν καὶ οὔτω ἐδικήθη ἡ πατρις καὶ ὅτι ὑπάρχουσιν, ὡς φαίνεται, ἀνθρώποι προθύμοι νὰ κάμνουν τὸ ἄχαρι τοῦτο ἔργον. τότε πρὸς Θεοῦ ἐνθυμεῖσθε γράφοντες, ὅτι δὲν ἀποστρέψετε μόνον πρὸς Ἑλλήνας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ξένους καὶ κοινοβούλους. Ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς τὸν Αὐτ., ὅτι δύο μόνον ἂν εὐρίσκοντο δίκαιοι, δὲ θὰ ἐξηφάνιζε τὰ Σόδομα καὶ Γόμορα.

Δὲν ἔχει παρ' ἡμῶν ἡ Πολιτεία, ἡ Ἐπιστήμη, ἡ κοινωνία δύο ἀνθρώπους: Λοιπὸν διατὶ τὰ πάντα δὲν ἰσοπεδοῦνται: Εἶθε καὶ σὺς Ἕλληνας καὶ εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς Ἑλλάδος ἡ καρδιά σας πάλλει, ἀλλὰ σκεφθῆτε μήπως συντελῇτε εἰς τὴν σπείλωσιν αὐτῆς.

Συγγνώμην ὅτι ἀγνωστος ὑμῖν ἔγραψα. Αἰτία ὁ Ἑθνικὸς πόνος.

Ἰ. Ν. ΚΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

θεῖα γραμματισμένοι μπορεῖ νὰ τὰ καταλάβουν καὶ γιὰ τὰ νοήματά τους καὶ γιὰ τὴ γλώσσά τους. ἔτσι εἶναι ὁλόκληρα περιττο. Οἱ βαθεῖα γραμματισμένοι δὲν ἔχουν ἀνάγκη νὰ ἰκνούσιν ἀπὸ τὸν κήρυκα κείνα ποῦ λέει: τὰ ξέρουν περὶ καλὰ ἀπὸ κείνον. Οἱ ἀγράμματοι δὲν καταλαβαίνουν κουκουτσί ἀπὸ κείνα ποῦ ἀκούει. ἔτσι πᾶσι τοῦ κόσμου τόση φωνὴ καὶ τότος βήχας καὶ τότος ξεπλάτισμα.

ἔχουμε τὴν καλλιτέραν θρησκείαν χωρὶς νὰ τὴ ξέρουμε. Πρέπει νὰ τὴ μάθωμε καὶ νὰ τὴ μάθωμε καθὼς χρειάζεται. Τότε θάμας τῆς προκοπῆς καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς κοινωνία καὶ ὡς ἔθνος. Ποτὲ ἕνας ἄνθρωπος θὲ θῆνε καλὸ ἄτομο ὅταν δὲν ξέρῃ νὰ σέβεται τὸν ἑαυτὸν του παρὰ κυλιέται σὲ κάθε λογῆς παραλυσίᾳ μετὰ τὴν περὶ μεγάλη ἀδιαντροπία.

Ποτὲ μετὰ κοινωνία δὲν μπορεῖ νὰ βροῖται ἡ τὰ σύγκλητά της, ἂν ἴσως καὶ δὲν βασιλεύει ἀνάμετά της ἡ ἀγάπη, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀλήθεια.

Ποτὲ ἕνα ἔθνος δὲν θὰ προκόψῃ ἂν ἴσως τὰ παιδιά του δὲν ξέρουν, ὅτι ὁ κῆρ εἷας τους πρέπει νὰ θυσιάζῃ τὸν ἑαυτὸν του γιὰ τὴν Πατρίδα, γιὰ τὸ ἔθνος, ὅταν τὸ καλεῖ ἡ περιστάσις.

Ποτὲ ἄλλος ὅμως μπορεῖ νὰ μᾶς τὰ μάθῃ αὐτὰ τὰ μεγάλα καὶ παρὰ ἡ θρησκεία: Μπορεῖ νὰ μᾶς πῇ κα-

θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ τώρα ὁ κ. Καθηγητὴς νὰ τοῦ ποῦμε καὶ μετὰ δυὶ λέξεις, ὅχι γιὰ νὰπολογηθῶμε ἀπὸ κατηγορούμενοι δὲν εἴμαστε, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοῦ ἐξηγήσωμε τὸ ἄρθρον τοῦ ἐγκρίτου Γερμανικοῦ περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον ἠθέλησε νὰ μὴν ἐννοήσῃ, καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ «Νουμά» τοῦ ὁποῖου διὰ Γερμανίας ἔμαθε τὴν ὑπαρξί, ὅπως τὸ ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς του.

Λοιπὸν τὸ ἄρθρον ποῦ τόσο ἐπείραξε τὰ νεῦρα τοῦ κ. Κατζίδακι—ὅχι, ἐλπίζομεν, ὡς καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλ' ὡς τοῦ κυριωτέρου μοχλοῦ τῆς ἐπαγίας τῶν «Πατρίων»—ἤμπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ κολακευτικὸ καὶ πολὺ ὑπερβολικὸ γιὰ τὸν «Νουμά» καὶ γιὰ τὴν ἐργασία του, ὅχι ὅμως καὶ ὀδυστικὸ γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Τὸ ἐδιαβάσαμε καὶ τὸ εἶδατε. Καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγον τὸ ἐδημοσιεύσαμε καὶ μετὰ. Γιὰ νὰ ἴδῃτε ἀπὸ τὴν μιὰ μερίτῃ πῶς ἐκείνος ποῦ ἔγραψε δὲν εἶναι καθόλου μισέλληνας, ὅπως θελεῖ νὰ τὸν νομίζῃ ὁ κ. καθηγητὴς καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μερίτῃ πῶς ὁ «Νουμά» δὲν εἶναι προδότης, ἕως τοῦ ἐθνικοῦ ἀναθέματος, ὅπως μετὰ πολλὴν εὐγένειαν καὶ μετὰ πολλὴν ἡρότητα τὸν καταγγέλλει μετὰ τὸ πατριωτικὸ του γράμμα.

Ὁ ἀρθρογράφος τῆς Centralblatt δὲν βρίζει τὴν Ἑλλάδα. Τὸναντίον τὴν ἀγαπᾷ καὶ λυπεῖται γιὰ τὰ χάλια της, καὶ τὰναφέρει μετὰ κάποιο πόνο φιλελληνικῶτα. Εἰσέπτε ὑπάρχει καὶ ἕνα ἄλλο εἶδος φιλελληνισμοῦ, ποῦ δὲν τὸν συνηθίσαμε ἄκομην γι' αὐτὸ καὶ μᾶς ξυνοραίνεται. ἔχουμε συνηθίσει μετὰ τὸν φιλελληνισμὸν τῶν παλαιῶν λόγων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν παραδόσεων. Ἐπὶ μὲν μοναχὰ νὰ μᾶς ἱαμίζουν, νὰ μᾶς λιθωνίζουν, νὰ σκεπάζουν τίς πηλὰς μας, νὰ παραβλέπουν τίς ἀνομιὰς μας καὶ τίς κακοποιήσεις μας.

Αὐτὸς ὁ φιλελληνισμὸς μᾶς ἀρέσει καὶ αὐτὸς ὁ πατριωτισμός. Μ' αὐτοὶ οἱ δύο εἶναι καὶ οἱ μεγάλοι ἐχθροὶ μας καὶ αὐτοὶ μᾶς ἔφεραν ἐδῶ ποῦ μᾶς ἔφεραν. Ὅποιος εἶναι στραβός, μοναχὰ δὲν τὸ βλέπει. Μὲ ἡ ἀγάπη ἡ ἀληθινὴ μετὰ τὸν θαυμασμό δὲ δειχνεῖται. Ὁ φίλος ποῦ σὲ πονάει καὶ ποῦ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν προκοπὴ σου, στὰ λάβια σου θὰ προσέξῃ καὶ αὐτὰ θὰ φροντίσῃ νὰ σοῦ δείξῃ γιὰ νὰ σὲ διορθώσῃ.

Φίλους τέτοιους ὡς τὰ τώρα δὲν ἔχουμε. Ἀπὸ τώρα ἀρχίζουμε καὶ ἀποχτυῖμε. Κέρδος μας καὶ αὐτό. Νὰ χαροῦμε λοιπὸν, καὶ ὅχι νὰ κύνουμε πρὸς ὑμῶν καὶ νὰ τοὺς λέμε καὶ κακοβούλους.

νέναι: ἡ φιλοσοφικὴ ἡθική. Γιατί ὅμως νὰ γυρεύωμε ἀπ' τὴν φιλοσοφίαν ποῦ δὲν εἶναι γιὰ τὰ δόντια μας νὰ μάθωμε πράγματα, ὅπου ἡ θρησκεία μᾶς τὰ δίνει ἑτοιμα γιὰ τὰ ἐξοντισμένα μας στόματα; Θὰ πῇτε γιὰτὶ ἡ φιλοσοφία μᾶς μαθαίνει τὸ γιατί; Κι' ἀνμᾶς τὸ μαθαίνει, τί με τοῦτο: Μᾶς κίνει περὶ ἡθικούς;

Πῆρα καὶ ἐγὼ τὸν κατήφορο.

Ἡ φιλαρία, καθὼς βλέπετε, εἶναι τῶν κηρύκων ἡ πατροπαράδοτη ἡρώστια.

Δὲν μπορεῖ κανένας κήρυκας νὰ πῇ ὅτι πρέπει μετὰ λίγα λόγια Νὰ με συμπαθεῖτε. Αὐτὸ εἶναι ποῦ θέλω νὰ πῶ. Συναδῶστε τὴ θρησκείαν τοῦ ἔθους. Ἐλπίστε τὸ ἀπὸ τοὺς ταρτούρους ποῦ τὸ πνίγουν καὶ δῶστε του κήρυγμα ζωντανὸ μετὰ ἡθικὰς ἰδέας τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ μετὰ γλώσσα ποῦ νὰ τὴν καταλάβῃ ὁ νοῦς του καὶ περὶ πολὺ ἡ καρδιά του.

Σὺς χαίρετ' ὅλους αὐτοὺς μέσα ποῦ πασχίζετε ν' ἀνοίξετε τὰ μάτια τῆς κακομοιρασμένης τῆς Ρωμιοσύνης καὶ ὁ Θεὸς νὰ σὺς ἔχῃ πάντα γερούς καὶ κινεῖτε τὸ καλόν.

Σήμερ 25 τοῦ Σταυριότη.

Ὁ ΚΗΡΥΚΑΣ

τῆς Σαυιότητικῆς ἐφημερίδας τὸ «ἠὲς»

Στὸν «Νουμά» ὁ κ. καθηγητὴς δὲν ἐπρόσεξε δὲν τὸν ἔξευρε καθόλου, τὸν ἔμαθε ἀπὸ τὸ Γερμανικὸ περιοδικόν. Τὴν εὐγνωμοσύνην μας τοῦ ἐκφράζουμε ποῦ μᾶς ἐγνώρισε καὶ ἕνα σοφὸν καθηγητὴν μας. Ἀλλ' ὡς, ἂν δὲν ἔγραφε αὐτὰ ποῦ ἔγραψε, ὁ κ. Κατζίδακις δὲν θὰ ἐγνωρίζετο μετὰ τὴν ἡμετέραν ἐφημερίδα. Ὁ κ. Κατζίδακις κάθεται ἐδῶ. Ἐδῶ βγαίνει καὶ ὁ «Νουμάς». Καὶ ἡ Centralblatt βγαίνει στὴ Λειψία. Φαντασθῆτε! Νὰ τὸν ξέρουν τὸν «Νουμά» στὴν Λειψία, καὶ νὰ μὴν τὸν ξέρουν στὴν Ἀθήνα!

Μ' αὐτὸ ἴσα ἴσα ἦρθε νὰ χτυπήσῃ πρῶτα πρῶτα καὶ ὁ «Νουμάς». Τὴν ξυνολατρεῖα μας. Τὴ ρίζα κάθε κακοῦ καὶ κάθε συμφορᾶς μας. Περιμένουμε νὰ μᾶς τὸ δείξουν οἱ ξένοι τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν μας γιὰ νὰ τὸ δοῦμε καὶ μετὰ. Περιμένουμε νὰ μᾶς τὸ ποῦν οἱ ξένοι γιὰ νὰ τὸ ποῦμε καὶ μετὰ. Κ' ἔτσι γίνεται. Μετὰ ξένα μάτια βλέπουμε, μετὰ ξένα γλῶσσαι μιλάμε, μετὰ ξένα κρίσι κρινουμε. Καὶ καμαρώνουμε γι' αὐτό. Ὅχι μοναχὰ σὰν εἴμαστε σαλιαρογαλλίζοντες δανδῆδες τῆς Κηφισσοῦς καὶ τοῦ «Ἀκταίου» ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀκόμα εἴμαστε καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ φανταζόμεστε πῶς ἀμυνόμεθα περὶ Πατρὸς.

Αὐτὸ φωνάζει ὁ «Νουμάς» ἀπὸ τὸ πρῶτον φύλλον του. Ἄν τὸν πᾶναι προδότης, τόσο τὸ καλλίτερον. ἔχουν πᾶς τόσους καὶ τόσους ἄλλους πατριώτες, ποῦ τρέμει μετὰ τὸν κατατάξουν καὶ αὐτὸν στὴν φωτεινὴ καὶ πᾶνσεπτα χερσὶν τους. Ἄν πατριώτης εἶναι ἐκείνος ποῦ πιστεύει καὶ δὲν διστάζει νὰ τὸ μολογήσῃ πῶς ἔχουμε κληροῦ ἐξ ἐξ. Μητροπολιτὴς ζητᾷ νὰ ἱδρῇσιν ἱερὰ καὶ σχολὰ γιὰ νὰ μορφώσῃ κληρικούς—πῶς ἔχουμε παιδείαν—κάθε μέρα οἱ ἐφημερίδες, καὶ οἱ ἴδιοι λόγοι καλοὶ καθηγηταί, φωνάζουν πῶς τὸ Πανεπιστήμιον ἐγείμει ἀπὸ τοὺς ξυλοσχίστες ποῦ τοὺς ἀνεβάζει σὲς ἔδρας ἡ πολιτικὴ συναλλαγὴ—πῶς ἔχουμε πολιτικὴν—ὁ κ. Δηλιγιάννης ἐπιμένει στὴν διακλυσί καὶ πᾶσι νὰ βουλιάζῃ τὸ ἔθνος—πῶς ἔχουμε ἐφημεριδογραφίαν, πῶς ἔχουμε τὴν τύφλαν στὰ μάτια μας—ἂν πατριώτης εἶναι ἐκείνος ποῦ τὰ πιστεύει καὶ τὰ φωνάζῃ ὅλ' αὐτὰ, τότε μετὰ θὰ ζητήσωμε μετὰ θέσι σιμὰ στοὺς προδότες, ἀφοῦ αὐτοὶ εὐτυχῶς εἶναι λίγοι γιὰ τὸ παρὸν καὶ τοὺς περισσεύουν θέσεις καὶ γι' ἄλλους, ἐνῶ οἱ πρῶτοι ἐγένιναν τόσους πολλοὶ ποῦ δὲν τοὺς χωρεῖ περὶ ἡ στενὸχωρη Ἑλλάδα.

Ὁ Θεὸς ἐζήτησε δύο δικαίους γιὰ νὰ μὴ καταστρέψῃ τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορα. Δυστυχῶς ἡ Ἑλλάδα οὔτε ἕνα δὲν ἀπέχτησε, γιὰτὶ ἂν ἀποχτούσε αὐτὸν τὸν ἘΝΑΝ, τὸν ὁποῖον ὅλοι οὐνεροπολοῦμε, δὲν θὰ ἔχε τὰ χάλια ποῦχε σήμερ καὶ δὲν θὰ βγαίνει ὁ κ. Κατζίδακις νὰ τὴν ὑπερασπισθῇ.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ:

ΤΟΥ ΛΟΓΚΙΑΝΟΥ

ΤΙΜΩΝΑΣ Ο ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ

μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν ΠΑ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

καὶ πουλιέται 1 δραχμῇ

στὸ γραφεῖο μας καὶ στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας - Μπέκ - Ἐλευθερουδάκη.